

ANTALYA HALKEVİ DİL, TARİH VE EDEBİYAT ŞUBESİ FAALİYETLERİ*

*Antalya Community Center Language, History and Literature
Branch Activities*

Yusuf Bahri KAPUSUZOĞLU**

Makale Geliş Tarihi: 26.07.2020

Makale Kabul Tarihi: 26.09.2020

Özet: Atatürk liderliğinde yürütülen Türk Kurtuluş Savaşı'nın 1922'de başarı ile sonuçlanmasının ardından 1923'te Cumhuriyetin ilanı ve sonrası yapılan köklü devrimlerle Türkiye yeni bir döneme girmiştir. Yüzyıllarca ihmal edilen milletin eğitimi, modernleştirilmesi, inkılapların benimsetilmesi gibi amaçlarla 1932'de Halkevleri, 1940'ta da Halkodaları açılmıştır.

İlk olarak 19 Şubat 1932'de 14 ilde açılan Halkevlerinin ardından 24 Haziran 1932'de açılan ikinci grup Halkevleri arasında açılan Halkevlerinden biri de Antalya Halkevi olmuştur. Açılır açılmaz şubelerini kuran ve büyük bir hızla çalışmaya başlayan Antalya Halkevi Şubelerinden biri olan Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi gerçekleştirmiş olduğu konferanslar, milli gün ve bayramların kutlanması, dil derleme çalışmaları gibi çok önemli çalışmalarda bulunarak gerek Antalya gerekse Türkiye için önemli çalışmalarda bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Halkevleri, Antalya Halkevi, Antalya Halkevi Dil, Tarih Ve Edebiyat Şubesi.

Antalya Community Center Language, History and Literature Branch Activities

Abstract: After the Turkish War of Independence, which was carried out under the leadership of Atatürk, ended successfully in 1922, Turkey has entered a new era with the declaration of the Republic in 1923 and the radical revolutions made after. People's Houses were opened in 1932 for the purposes of education, modernization, and adoption of reforms of the nation, which has been neglected for centuries.

Firstly after the people's houses opened in 14 provinces on February 19, 1932, Antalya People's House was one of the community centers opened between the second group community centers opened on June 24, 1932. The Language, History and Literature Branch, one of the branches of Antalya People's House, which established its branches as soon as they opened and started to work with great speed, contributed significantly to both Antalya and Turkey by doing very important works such as conferences, celebrating national days and holidays, and language compilation studies.

Key Words: Community Houses, Antalya Community House, Antalya Community House Language, History and Literature Branch

* Bu makale Antalya Halkevi ve Faaliyetleri (1932-1951) İsimli Yüksek Lisans Tezimin Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi Faaliyetleri Bölümünün Özetlenip Geliştirilmesiyle Oluşturulmuştur.

** Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Tarihi Bölümü Doktora Öğrencisi, yusuf.bahri.kapusuzoglu@hotmail.com

Giriş

1923'te büyük fedakârlıklarla kurulan Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhuriyetçi, Milliyetçi ve Laik vatandaşlar yetiştirmek amacıyla kurduğu Halkevleri,¹ aynı zamanda milleti şuurlu, birbirini anlayan, birbirini seven, aynı ideale bağlı bir halk kütlesi halinde teşkilatlandırmak,² Atatürk İnkılâplarının vatandaşlara benimsetilmesi, milli bir kültürün oluşturulması ve bu kültürün toplunun bütün kesimlerine benimsetilmesi gibi amaçlarla³ açılmışlardır.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1931'de yaptığı III. Büyük Kurultayında açılmasına karar verilen⁴ ve ilk olarak Ankara, Adana, Afyon, Aydın, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, İstanbul (Eminönü), Eskişehir, İzmir, Konya, Malatya ve Samsun olmak üzere 14 şehirde 19 Şubat 1932'de açılan Halkevlerini, 17 Haziran 1932'de açılan Antalya, Bilecik, İçel, Edirne, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Rize, Sinop, Şebinkarahisar, Trabzon, Giresun, Ordu, Zonguldak, Gaziantep, Kocaeli, Yozgat, Van ve Tekirdađ Halkevleri takip etmiştir.⁵

1. Antalya Halkevi'nin Açılışı

CHF Kâtibi Umumiliđi tarafından Antalya'da da bir Halkevinin açılmasının kararlaştırılması, Antalya'da coşkuyla karşılanmış ve Antalya Halkevinin açılış çalışmalarına hemen başlanmıştır. Bu konuda Antalya'da yayımlanan Resmi Antalya Gazetesi'nde "Halkevimiz Açılıyor" başlıklı yazıda;

*"İlk teşkilât kademesi olarak açılmış olan Halkevlerinden sonra daha yirmi vilayette Halkevlerinin 17 Haziranda küşadı C.H. Fırkası Umumi Divanınca muvafık görülmüş ve Fırka teşkilatımıza tebliğ kılınmıştır. Halkevinin açılmasına mezuniyet verilen vilayetler içinde Antalya birinci sırada bulunmaktadır. Açılma merasimi istihzaratına başlanmıştır..."*⁶ Şeklindeki yazı Antalya'da da bir halkevinin açılışından duyulan memnuniyet dile getirilmiştir.

Antalya Halkevi, 17 Haziran 1932'de açılması planlanan Halkevinden biri olsa da Halkevi'nin açılışı 24 Haziran 1932'ye ertelenmiştir. Antalya Halkevi'nin açılışının 24 Haziran'a ertelenmesi Antalya'nın yerel basınında "Halkevinin Küşadı" başlıklı yazıda şu şekilde açıklanmıştır;

"Bugün açılması mukarrer Halkevinin küşat merasimi gelecek cumaya talik edilmiştir. Talik sebebi, yeni açılacak Halkevlerini tesiden Ankara Halkevinde

¹ CHF Üçüncü Büyük Kongre Zabıtları, 10–18 Mayıs 1931, Devlet Matbaası, İstanbul, 1931, s. 79.

² "Recep Beyin Nutku", *Hakimiyeti Milliye*, 20 Şubat 1932, s. 1.; "Recep Beyin Nutku", *Milliyet*, 20 Şubat 1932, s. 1.; *Halkevlerinin Doğuşu (19 Şubat 1932)*, Güneş Matbaacılık, Ankara, 1971, s. 7.

³ Suna Kili, *Türk Devrim Tarihi III*, Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2000, s. 74-75.

⁴ Hakan Yaşar, "Yurtdışında Bir Kültür Kurumu: Londra Halkevi", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, S. 45, Bahar 2010, s.2.

⁵ "Halkevimiz Açılıyor", *Resmi Antalya Gazetesi*, 3 Haziran 1932, s. 1.; "Halkevleri Bugün Açılıyor", *Milliyet*, 19 Şubat 1932, s. 1.

⁶ "Halkevimiz Açılıyor", *Resmi Antalya Gazetesi*, 3 Haziran 1932, s. 1.

de merasim yapılması kararıdır. Bu merasim aynı zamanda Gazi koşuları günü olan 24 Haziran 1932 tarihine tesadüf ettirilmesi arzu edilmiş, bundan dolayı Antalya’da ve diğer on üç vilayette açılacak Halkevlerinin küşadı 24 Haziran Cuma gününe tehir edilmiştir... ”⁷ Şeklinde açıklanmıştır.

Nihayetinde Yenikapı’daki özel binasında büyük bir vatandaş topluluğu ve davetliler huzurunda tezahüratlarla açılan Antalya Halkevi, kısa sürede teşkilatlanma çalışmalarını tamamlayarak 8’i ilçe, 15’i merkez halkevi yönetim kurulu olmak üzere toplam 23 kişiden oluşan bir yönetim kurulu seçerken, kısa sürede genişleyen Antalya Halkevi, Antalya ve ilçelerinde 10 halkevi ve 47 halkodasına ulaşmıştır.⁸

Diğer halkevlerinde olduğu gibi Antalya Halkevi de; Dil, Tarih ve Edebiyat, Güzel Sanatlar, Temsil, Spor, Sosyal Yardım, Köycülük, Kütüphane ve Yayın, Halk Dershaneleri ve Kurslar, Tarih ve Müze Şubeleri⁹ şeklinde vatandaşların çeşitli ihtisas, kabiliyet ve isteklerine göre çalışabileceği bir çalışma sahası bulabilmesi için toplam dokuz şube şeklinde teşkilatlanmıştır.

24 Haziran’da 1932’de Antalya’da büyük bir coşku ile açılan, kısa süre de teşkilatlanıp Antalya ve ilçelerine kadar yayılarak çok önemli çalışmalarda bulunan Antalya Halkevi’nin dokuz şubesinden biri de Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi’dir.

2. Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi

Halkevlerinin Dil, Tarih ve Edebiyat Şubeleri, Cumhuriyet ve inkılâp prensiplerinin ülkede kökleştirilip yayılması, vatandaşlar arasında vatan sevgisi ve vatandaşlık duygusunun yükseltilmesi, kurulduğu çevrenin bilgi seviyesini artırılması gibi amaçlarla kurulurlarken, bu şubeler amaçlarına ulaşabilmek için, müsamereler ve konferanslar¹⁰ tertip etmek, genç yetenekleri keşfetmek ve yetiştirmek için şiir, nesir ve hikâye konularında Edebiyat Müsabakaları düzenlemek,¹¹ halk gezileri düzenlemek gibi çok önemli çalışmalar yapmışlardır.¹²

Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi, kuruluşunu takiben, şubenin çalışma şekli hakkında şube başkanı Muammer Lütfi Bey başkanlığında toplantılar yapmış ve on dört maddelik bir çalışma programı hazırlamıştır. Dil, Tarih

⁷ “Halkevinin Küşadı”, *Resmi Antalya Gazetesi*, 17 Haziran 1932, s. 2.

⁸ *Türk Akdeniz*, S. 11-12, 1938, s. 26-27.

⁹ CHF Halkevleri Talimatnamesi, Yeni Mersin Matbaası, Mersin, 19 Şubat 1933, s. 4.

¹⁰ Halkevi üyeleri tarafından verilen konferansların daha çok dinleyici toplayabilmesi için zaman zaman yayınlanan tamimlerde tatil ayları hariç ayda iki konferans verilmesi istenmiştir. Bu konferansların konuları mahalli ihtiyaçlar göz önüne alınması şartıyla serbest bırakılarak sağlık, terbiye, edebiyat, hukuk, ziraat, teknik, ekonomi, güzel sanatlar, tarih, inkılâp konuları işlenmiştir. Mahallinde konferanssız bulunmayan halkevleri ise yakın halkevlerinden konferansçı davet etmişlerdir. Halkevleri 1940 Çalışmaları, Ulusal Matbaa, Ankara, (ty)s. 10.

¹¹ *BCA*, 490.01..847.353.3; *CHP Halkevleri ve Halkodaları 1944*, s. 8.

¹² *BCA*, 490.01..847.353.3; *CHP Halkevleri Talimatnamesi*, Yeni Mersin Matbaası, Mersin, 1932, s. 15.

ve Edebiyat Şubesi bu çalışma programında; çalışmalarını konferans, dil tetkikleri, tarih ve edebiyat çalışmaları olarak belirlemiştir.¹³

3.Konferanslar

Dil, Tarih ve Edebiyat Şubeleri, vermiş olduğu konferanslarda ülkedeki bütün meslek ve sanat kollarında çalışan vatandaşlara kucak açtıkları için ülkede kendi alanında bilgisi olan herkesin şubelerinde vatandaşlara faydalı olacak konuşmalar yapabilmesine imkân tanımışlardır.¹⁴

Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi; öncelikle kendi şube üyeleri tarafından Antalya’da bulunan polis ve öğretmenlere özel olarak haftanın belirli günlerinde hukuki konular üzerinde konferanslar verirken sonrada tarihi ve edebi konularda konferanslar vermiştir.¹⁵

Konferans verme konusunda oldukça aktif olan Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi; 1933’te tarih ile ilgili 11 konferans verirken yine aynı yıl hukuki bilgiler hakkında da çeşitli konferanslar vermiş ve her konferansa 300 kişi katılmıştır.¹⁶

1935’te tarih konusunda 2 konferans veren Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi, vermiş olduğu bu konferanslarda; Osmanlı Devleti ve Genç Türkiye Cumhuriyeti’nin uygulamış olduğu politikalar anlatılırken, Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti uygulamış oldukları iç ve dış politikalar yönünden karşılaştırılmışlardır.¹⁷

Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi’nin vermiş olduğu konferanslar sadece tarihi ve hukuki konularla sınırla kalmamış, Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi 1935’te çeşitli konularda 17 konferans vermiş ve bu konferanslara dinleyici olarak 1900 kişi katılmıştır.¹⁸

Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi’nin 1935’te Verdiği Konferansları Gösteren Tablo:

Konferansı Veren	Konferansın Konusu
Lise öğretmeni Nahit Tarhan	Peçe ve Çarşafın Gereksizliği
Lise öğretmeni Hayri Ülkü	Antalya ve Yaşayanlarına Tesirleri
Lise öğretmeni Hayri Ülkü	İnsan Enerjisinin Türü
Yüzbaşı Emin	Hava Tehlikesi
Saylav Rasih Kaplan	Türlü Konular Üzerine
İhtiyat Albay Şefik	İstiklâl Savaşı’nı Doğuran Amiller ve Şark

¹³ “Halkevinde İçtima”, *Resmi Antalya Gazetesi*, 29 Temmuz 1932, s. 3.

¹⁴ *CHP Halkevi ve Halkodaları 1943*, Ankara, 1944, s. 4.

¹⁵ *C.H. Fırkası Antalya Halkevi Broşürü*, Antalya Matbaası, Antalya, 1933, s. 7-8.

¹⁶ *Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hülasaları*, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1934, s. 11.

¹⁷ *BCA*, 490.01/981.804.1.

¹⁸ *BCA*, 490.981.804.1.

	Sorunu
Doktor Hayri	Antalya'nın Sağlık Durumuna Genel Bakış
Ziraatçı Şevket	Milli Ekonominin Tarım Yönü
Genel Savman Yardımcısı Hamit	Ulusal Ekonomi'nin Öteki Yönleri
Şarbay Lütfi	Hava Hücumlarında Işıkları Maskeleyerek
Saylav Türkan Baştuğ	Seçmenlerle Görüşme
Dr. Münir Soykam	Zehirli Gazlar ve Korunma
Müze Direktörü Fikri	Mimar Sinan'ın Hayatı
Bir Lise Öğrencisi Tarafından	Namık Kemal'in Hayatı ve Eserleri Hakkında
Lise Türkçe Öğretmeni Reşat	Dil Hakkında (Dil Bayramı)

Kaynak: *BCA*, 490.981.804.1.

Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi'nin 1935'te vermiş olduğu konferanslara bakacak olursak toplumsal hayattan, sağlığa, tarımdan, hava saldırılarına, Türk büyüklerinin hayatlarına kadar çok çeşitli ve önemli konular olduğu görülürken, bu konferansları verenlerin doktor, subay, öğretmen gibi alanında uzaman kişilerin oldukları görülmektedir.

Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesinde sadece şube üyeleri, doktor ve öğretmenler değil milletvekilleri de önemli konularda şehre gelerek konferanslar vermişlerdir. Örneğin 1936'da Denizli milletvekili Necip Ali Küçüka tarafından "İnkılâp" ve "İstiklal" konularında iki konferans verilmiştir. İlk olarak Alanya'da verilen bu konferanslarda Halkevi salonunun darlığından dolayı Cumhuriyet Meydanı hazırlanmış ve bu konferansların ilkinde 1.500 kişi katılırken ikincisine daha fazla sayıda vatandaş dinleyici olarak katılmışlardır.¹⁹

Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi'nde "İnkılâp ve İstiklal" gibi konular kadar ülkemiz için büyük bir önem taşıyan tarım konusunda da konferanslar verilmiştir. Bu konferanslara bir örnek verecek olursak Antalya Halkevi Köycülük Şubesi Başkanı ve aynı zamanda Narenciye İstasyonu şefi olan Sami Yen tarafından 1939'da Halkevi salonunda verilen "Muhtelif Milletlerde Ziraat ve Türkiye Ziraatına Hususi Bir Bakış" isimli konferansta milli ekonomi için tarım ve hayvancılığın öneminden bahsedilirken Türkiye tarımı dünya ülkeleri tarım ve hayvancılıkları ile kıyaslanmış ve Türkiye'nin bu ülkeleri tarım ve

¹⁹ *BCA*, 490..1007.887.1.

hayvancılık bakımından yakalaması için Türkiye’de modern yöntemlerle tarım ve hayvancılık yapılmasının önemi belirtilmiştir.²⁰

Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesinde yine 1939’da zeytincilik uzmanı Kadri Bey tarafından “Memleketimizde Zeytincilik” isimli bir konferans verilirken, yine aynı yıl içinde büyük inkılâp şairi ve edibimiz olan Namık Kemal’in vefatının elli birinci yıl dönümü münasebetiyle Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi başkanı Cemal Gültekin tarafından şairin hayatı hakkında bir konuşma yapılmış yine aynı yıl ihracat kontrolörü Edip Keymen tarafından Ulusal Arttırma ve Yerli Malları haftasında “Tasarrufun Tarihi ve Cumhuriyet Döneminde Tasarruf Kalkınması” isimli bir konferans verilmiştir.²¹

Yine Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi başkanı olan Cemal Gültekin tarafından verilen “İnkılâp ve Cumhuriyetimiz Hakkında Bir Hitabe” isimli konferansta, Türk Milleti’ni yok olmaktan kurtaran ve Cumhuriyeti kuran Atatürk’ün yapmış olduğu fedakârlıklardan, ülke ekonomisinin bu yeni dönemde birlikte gelişip güçlenmesinden, medreselerden modern üniversitelere geçişe kadar çeşitli bilgiler verilmiştir.²²

Konferanslar konusunda oldukça aktif olan Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi, milli günleri de unutmamıştır. Örneğin 31 Mart 1940’ta İkinci İnönü Zaferi’nin on dokuzuncu yıl dönümü münasebetiyle Antalya Halkevi salonunda bir tören düzenlenmiş ve yapılan bu törene başta Vali vekili olmak üzere şehirde bulunan askeri ve mülki erkân ile memurlar, öğretmenler ve geniş bir vatandaş topluluğu iştirak etmişlerdir.²³

İstiklal Marşı’nın okunmasıyla başlayan tören, lise tarih öğretmeni S. Başaran’ın İkinci İnönü Savaşı hakkında açıklayıcı bilgiler veren konuşmasıyla devam edilmiştir. S. Başaran yaptığı konuşmasında bu zaferin Türk Kurtuluş Savaşı’ndaki önemini anlattıktan sonra lise öğrencileri tarafından İnönü Zaferi hakkında yazılmış olan “Seçmeler” okunmuş ve tören son bulmuştur.²⁴

Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesinde verilen konferanslarda inkılâp ve cumhuriyet gibi konular yanında ülkenin iç ve dış politikasını ilgilendiren konularda da önemli konferanslar verilmiştir. Örneğin 1940’ta “Cihan Harbi’nin Son Günlerde Aldığı Vaziyet” isimli bir konferans vermek için Denizli Milletvekili Necip Ali Küçüka 28 Mart 1940’ta Antalya’ya gelmiş ve vatandaşlar tarafından coşkuyla karşılanmıştır. Denizli Milletvekili Necip Ali Küçüka yaptığı konuşmasında Türkiye’nin istiklaline zarar vermek isteyen güçlere karşı Türk Silahlı

²⁰ Sami Yen, “Muhtelif Milletlerde Ziraat ve Türkiye Ziraatına Hususi Bir Bakış”, *Türk Akdeniz*, S. 16, Y. 3, 1939, s. 8-9.

²¹ “Evimizden Haberler”, *Türk Akdeniz*, S. 16, Y.3, 1939, s. 16.

²² Cemal Gültekin, “İnkılâp ve Cumhuriyetimiz Hakkında Bir Hitabe”, *Türk Akdeniz*, S. 16, Y. 3, 1939, s. 1-2.

²³ “Evimizden Haberler”, *Türk Akdeniz*, S. 18, Y.3, Haziran 1940, s. 18.

²⁴ “Evimizden Haberler”, *Türk Akdeniz*, S. 18, Y.3, Haziran 1940, s. 18.

Kuvvetleri'nin derhal karşılık vereceğini ve hükümetin bu konuda hiçbir fedakârlıktan kaçınmayacağını belirtmiştir.²⁵

Yine II. Dünya Savaşı hakkında Antalya Milletvekili Rasih Kaplan, bütün garnizon subayları ve orada toplanan yüzlerce vatandaşa yaptığı konuşmasında 2. Dünya Savaşı ve İtalya'nın Türkiye'ye karşı güttüğü yayılma siyasetinden bahsetmiş ve Türkiye'nin topraklarına yapılacak bir saldırıyı Türkiye'nin kabul etmeyeceğini belirtmiştir.²⁶

Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi'nin 1942 yılı çalışmalarına bakacak olursak bu tarihte sağlık, halk edebiyatı, ziraat, teknik, folklor, cumhuriyet, halk, hukuk, ekonomi gibi konularda 14 konferans verilmiş ve bu konferanslara 4410 dinleyici katılmıştır. Yine aynı yıl Halkevi konferans salonunda Türk büyüklerinin şahsiyet ve eserleri hakkında konuşmalar yapılmıştır.²⁷

Antalya Halkevi salonlarında her on beş günde bir düzenli şekilde yapılan aile toplantılarını ve bu toplantılarda verilen konferansları da unutmamak gerekir. Bu toplantılarda verilen konferanslara bir örnek vermek gerekirse 1940 yılı Mart ayı içinde yapılan toplantı da Halk Dershaneleri Şubesi başkanı Rıza Soysal "Kumbara" hakkında bir konuşma yapmıştır.²⁸ Rıza Soysal yapmış olduğu uzun konuşmasında:

*"Hayat uzun, yol çetin, hadiseler ölçsüzdür. Bu yolda hesaba katılmamış güçlüklerle karşı dahi hazırlanmak ve hazır olmak gerekir. Zengin fakir hiçbir kimse yoksulluk tehlikesinden azade kalamaz. Hastalık, sağlık bizim için. Fakat bütün bu tehlikelere karşı elimizde hangi silahımız ve hangi tedbirlerimiz vardır. Cevap verelim: Gayet basit; kumbara gibi bir silah ve sağlam iken, çalışırken her gün kumbarayı doldurmak gibi bir tedbir almak kâfidir. Kumbara; bankaların evlere dağıtılmış küçük kasalarıdır. Kumbara; kara günlerin ak akçalarını saklayan sihirli kutularıdır..."*²⁹ Şeklinde ki açıklamalarıyla tasarrufun ve tasarruf etmek için kumbaraların öneminden bahsetmiştir.

Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi'nde sadece Türkler değil yabancı ülke vatandaşları da konferanslar vermişlerdir. Bu konferanslara bir örnek verecek olursak; 1937'de Antalya Halkevi konferans salonunda Ziraat Enstitüleri meyvecilik Profesörü Dr. Glaysberk tarafından "Türkiye'nin Zengin Meyveciliği", "Türkiye'de Meyveciliğin Geleceği" ve "Antalya, Alanya ve Finike'de Meyvecilik" konularında bir konferans verilmiştir.³⁰

²⁵ BCA, 490..1007.887.1

²⁶ "Vaziyeti Hazıra Hakkında Bay Rasih Kaplan'ın Hasbıhali", *Resmi Antalya Gazetesi*, 17 Şubat, 1941, s. 2.

²⁷ "Evimizin 1942 Senesi Çalışmaları", *Türk Akdeniz*, C. V, S. 26, Antalya Matbaası, Şubat 1943, s. 4.

²⁸ "Evimizden Haberler", *Türk Akdeniz*, S. 18, Y.3, 1940, s. 18.

²⁹ "Kumbara", *Türk Akdeniz*, Y. 3, S. 17, 1940, s. 13.

³⁰ *Resmi Antalya Gazetesi*, 8 Nisan 1937, s. 1.

Antalya Halkevi salonlarında sadece ülkemiz ve Antalya ile ilgili konferanslar verilmemiş komşu ülkelerle ilgili konferans ve toplantılar da yapılmıştır. Örneğin, Hatay’da yeni rejimin kurulduğu 1937 yılında Hataylılar tarafından Antalya Halkevinde bir toplantı yapılmış ve bu toplantıya Antalya halkı da gönüllü olarak katılmıştır. Bu toplantıda Hatay’ın tarihi, coğrafyası ve bugünkü durumu hakkında çeşitli konuşmalar yapılmış, manzumeler okunmuş ve Hataylılar tarafından Atatürk’e, Başbakan’a ve Parti Genel Sekreterliği’ne bağlılık ve teşekkür telgrafları çekilmiştir.³¹

Antalya için çok önemli çalışmalar yapan Antalya Halkevi zaman zaman kendi içinde öz eleştirilerde yapmıştır. Bu konuda Türk Akdeniz Dergisi’nde Enver Akçan tarafından “On bir Yaşına Girerken” başlıklı yazıda Halkevleri ve Halkodalarının inkılâp hayatımızdaki öneminden, Halkevi ve Odalarının yurt içinde hızlı bir şekilde yayılıp kök salmasından, bu kültür kurumlarının kuruluş amaçları gibi konulardan bahsettikten sonra Antalya Halkevi’nin kuruluşundan bugüne kadar çalışmaları öz eleştiri şeklinde şöyle anlatılmıştır;

“...Yıllık çalışma hülasaları üzerinde sathi bir inceleme yapacak olursak istikbal hesabına bizi tenebbühe davet eden en mühim cihetin Halkevimizdeki konferanslar ve diğer toplantıların kâfi alaka toplayamadığı ciheti olduğu göze çarpar. Evimizin başlıca derdi budur. Narenciye memleketi olan Antalya’ımızda narenciye mevzuu üzerinde hasbihalde bulunan kıymetli bir mütehasımımızın alakalı on tane muhatap bulamamış olması ve buna benzeyen diğer eş toplantılar elbette bizi düşünmeye çağırın hadiselerdir... Halkevimizin mesaisini cızlaştıran bu dert yeni başlamış değildir. Senelerden beri bu dert üzerinde görüşmeler ve düşünceler olmuştur. Olmuştur amma her halde münasip tedbirler alınamamış veya bulunamamıştır ki böyle feyizli toplantıların feyzi yeter ölçüde verilememiş ve toplantılar sönük tabirine uygun bir durumdan kurtulamamıştır...³²

Antalya Halkevi, vermiş olduğu konferansların sönük geçmesi ve çok önemli konularda bile vatandaşların verilen konferanslara yeterli ilgiyi göstermemesinden duyulan rahatsızlık belirtildikten sonra bu sorunun çözüm yolunu da yine kendi vermektedir. Bu konuda yine aynı yazıda devamla;

“Halkın mizaç ve isteğini hakkıyla tartarak onları kendi evlerine girer gibi halkevine alıştırmak ve koşturmak işi öyle bir iştir ki bunu başaranlar halkevi davasını esasında halletmiş olacaklardır. Bizce bu işin halli için ilk şart; alakalı ve vazifeli elemanların daha hızla ve daha feragatle ve yürekten kendilerini bu yurt işinin halline vermeleri ve bu işi hal azmiyle sarsılmaz bir şekilde cihazlanmalarıdır. İkinci şart da halkın mizaç ve temayüllerinin, ihtiyaç ve icapların göz önünde tutulması mesela lazımsa bir müddet için bu kabil toplantıların garnitürlendirilmesi, hatiplerle mevzuların iyi seçilmesi ve bu kanaldan

³¹ “Halkevi Haberleri”, *Türk Akdeniz*, C. I, S. 6, s. 37.

³² Enver Akcan, “Onbir Yaşına Girerken”, *Türk Akdeniz*, C. V, S. 26, 1939, s. 1-2.

kal'anın içerden fethine girişilmesidir."³³ Şeklindeki yazıda kuruluşundan itibaren oldukça önemli konular hakkında konferanslar veren Antalya Halkevi Dil Tarih ve Edebiyat Şubesi zaman zaman verilen konferanslara yeterli ilginin görmemesinden duyulan rahatsızlık dile getirilmiş ve konferansların çeşitlendirilmesi istenmiştir.

24 Haziran 1932'de açılan Antalya Halkevi ve dokuz şubesinden biri olan Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi'nin vermiş olduğu konferanslara katılımın az olması eleştirilip konuların çeşitlendirilmesi istense de yine verilen konferansların önemli olduğu görülür. Antalya Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi'nin vermiş olduğu konferanslara bakacak olursak; toprak mülkiyeti, toprak kanunu, ormanların faydaları, sıtma ile savaş, bulaşıcı hastalıklar, kadınlarda kısırlık, ilköğretim, iş sigortası, ziraat donatım, kooperatifçilik, boşanma ve sebepleri, hayvan hastalıkları gibi her yerde çoğunlukla ele alınan konuların yanında milletvekili seçimi, demokrasi, atom, boğazlar meselesi, çocuklar ve kanunlar, Türkiye'nin sanayileşmesi, modern sanayide iş bölümü, çalışma ve sağlık, köy kalkınması, okulda ahlak, Türk ahlakının kökleri gibi çok değerli ve önemli meselelerin ele alınıp dinleyicilere konferanslar şeklinde sunulduğu görülmektedir.³⁴

4. Dil Çalışmaları

1923'te Cumhuriyet'in ilanı sonrası süreçte çok önemli devrimler yapılırken bu devrimlerden biri de 1928'de Latin Harflerine geçiş olmuştur. Türkiye'de 1928'de Latin Harflerine geçiş sadece bir alfabe değişikliği olmamış, Dil devriminin gerçekleşmesinin de ilk adımı atılırken bu dönem türdeş bir toplum oluşturma, yeni bir ulus inşa edilmesi³⁵ şeklinde devam edilmiştir.³⁶

Dili sadece bir milletin iletişim aracı olarak görmeyen, kültürün oluşturulması ve gelecek nesillere aktarılmasındaki³⁷ önemini çok iyi bilen M. Kemal Paşa, bir milletin ortak değeri ve yaşam felsefesi olan dili, ülkede birlik ve beraberliğin sağlanmasının, milli şuurun inşasının en önemli aracı olarak görmüştür.³⁸

³³ Akcan, a.g.m., s. 3.

³⁴ *XV. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları*, Ulus Basımevi, Ankara, 1947, s. 7.

³⁵ Atatürk liderliğinde büyük bir başarı ile kazanılan Kurtuluş Savaşı ve ardından Cumhuriyetin ilanının hemen ardından M. Kemal Paşa tarafından inkılap temelli ve çok yönlü bir kültür çalışmasına başlanmıştır. Bu kültür çalışmasında amaç milli, laik ve modern yeni bir Türk ulusu inşasıdır. M. Kemal Paşa bu bağlamda kültür inkılabı çerçevesinde milli bir tarih kadar milli bir dile de büyük önem vermiştir. Onur Çelebi, "Üçüncü Türk Dil Kurultayının Anadolu'daki Yansımaları", *Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.9, S.47, Aralık 2016, s. 48.

³⁶ Ömer Gündüz, İsmail Fırat, "Dil Devriminin Gerçekleşmesine Türk Dil Kurumunun Rolü", *Uluslar arası Sosyal Araştırma Dergisi*, C. 7, S. 34, Ekim 2014, s. 39.

³⁷ Muhsine Börekçi, "Atatürk-Dil ve Kültür", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 31, 2006, s. 16.

³⁸ Mesut Bulut, "Atatürk'ün Türkçeye Yönelik Özleştirme/Sadeleştirme Çalışmaları ve Bu Bağlamda Yaşanan Dil Tartışmaları Üzerine Bir Değerlendirme", *Turkish Studies-International For The Languages and History of Turkish or Turkic-*, Volume: 9/11, Fall 2014, Ankara, 131.

Dil konusunu çok önemseyen M. Kemal Paşa “Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkartmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmek” için 1932’de Türk Dili Tetkik Cemiyetinin kurulmasını sağlamıştır.³⁹

Kuruldukları yerlerde Türk Dili Tetkik Cemiyeti’nin tabii bir üyesi gibi çalışan Halkevleri Dil, Tarih ve Edebiyat Şubeleri, buldukları yerlerde Türk Dil Kurumu’nun tabii bir üyesi olarak üstün görevler yapmışlar, güzel ve öz Türkçenin yayılmasında, sevilip benimsenmesinde, yazı dilinde kullanılan ve yabancı dillerden gelmiş pek çok deyim ve kelimenin yerine eskiden beri kullanılan kelime ve deyimleri bularak, bu kelime ve deyimlerin halk arasında yayılmasına çalışarak çok büyük hizmetler etmişlerdir.⁴⁰

Görevleri arasında dili işlemek, millileştirmek ve ikilikten kurtarmak olan⁴¹ Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi’nin, Dil İnkılâbına olan yakın ilgisi bu şubeyi Dil Kongresi’nin toplandığı ve Dil Bayramı’nın kutlandığı günlerde Türk Dili Tetkik Cemiyeti’ne önemli yardımlar yapmaya sevk etmiştir. Bu şube, Türk Dili Tetkik Cemiyeti’nin direktifleriyle düzenlenen dil derleme çalışmalarına düzenli şekilde katılırken, cemiyetin yapmış olduğu fiş ve anket çalışmalarını ayrıca desteklemiş ve en verimli şekilde çalışan Halkevlerinden biri olmuştur.⁴²

Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi ayrıca kaza ve köylerden gelen binlerce derleme fişini tetkik etmiş, bu fişlerin içinden üç bin tanesini seçerek Türk Dili Tetkik Cemiyeti genel merkezine göndermiştir. Ayrıca şube üyelerinden Nahit Bey tarafından 105 anket listesindeki 3.753 sözcüğün karşılığı bulunurken yine aynı şubenin üyelerinden Bahri Bey tarafından 70 anket listesindeki 2.500 sözcüğün karşılığı bulunmuş ve bu karşılıklar Türk Dili Tetkik Cemiyeti Merkez Heyetine gönderilmiş ayrıca yine cemiyetin gramer anketine iştirak edilmiştir.⁴³

Antalya Halkevi dil konusunda çalışmalarını yoğun şekilde sürdürürken ilçe Halkevleri de imkânları ölçüsünde dil derlemeleri çalışmalarına katılmışlardır.

³⁹ Gündüz,Fırat, a.g.m., s.69.

⁴⁰ *Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Örgütüne Genelgesi*, İkinci kânun 1936’dan 30 Haziran 1936 tarihine kadar, Tamim No: 783, C. VIII. Ulus Basımevi, 1939, s. 87; *CHP Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942*, s. 4.

⁴¹ Halkevlerinin bu konudaki amacı Türkçenin gelişmesine çalışmaktır. Bu amaç için iki yol izlenmiştir. Bu yollardan ilki araştırma ve incelemedir. Bu yöntemde eski Türkçe eserlerdeki öz Türkçe sözleri derlemek, halk dilinde yaşayıp, yazı diline henüz geçmemiş Türkçe sözleri, tabirleri ve halk bilgisi ürünlerini toplamak, eski Türkçenin ve bugünkü halk arasında kullanılan Türkçenin dil bilgisi ve şive özelliklerini toplamaktır. İkinci yöntem ise yöntem ileri sürme’dir. Bu yöntemde bugünkü yazı dilinde kullanılan yabancı kökenli sözcüklerin yerine Türkçe sözcükler bularak bunları yayınlamak, dil ile ilgili yol gösterici yazılar yazmak ve öz Türkçe sevgisini yaymak olmuştur. *Halkevleri 1932-1935, 103 Halkevi Nasıl Çalıştı?*, s. 17.

⁴² *Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin 1937 Yıldönümü Broşürü*, s. 6.

⁴³ *C.H. Fırkası Antalya Halkevi Broşürü*, s. 8.

Örneğin Alanya Halkevi, öz Türkçe kelime derleme çalışmaları yanında Alaiye, Selçuklu ve Karamanoğulları tarihleri hakkında da çalışmalar yapmıştır.⁴⁴

Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi 1933'te kendi şube üyeleri arasında bulunan öğretmenler aracılığıyla bir taraftan dil derleme çalışmaları yaparken diğer taraftan vilayet gazetesinde neşriyatta bulunmuş ayrıca her çarşamba çeşitli konularda konferanslar vermiştir.⁴⁵

Yine aynı şube 1934'te dil derlemeleri ve tarih incelemeleri yapmış, binden fazla atasözü toplayarak Türk Dili Tetkik Cemiyeti'ne göndermiş ve birçok edebiyat teriminin öz Türkçe karşılığını bulmuştur.⁴⁶

Bu şube ayrıca mahalli hikâye, mâni, atasözleri ve hurafeleri düzenli şekilde toplayarak Türk Dili Tetkik Cemiyeti'ne göndermiştir.⁴⁷ Bu çalışmalarında Antalya Halkevi 1.003 atasözü, 63 masal, 2 Türkü toplamış ve Türk Dili Tetkik Cemiyeti'ne göndermiştir. Bu çalışmaları nedeniyle cemiyet, Antalya Halkevi'ni yazı ile tebrik etmiştir.⁴⁸

Yine aynı şube başarılarının tebrik edilmesinden sonra çalışmalarına devam etmiş ve Türk Dili Tetkik Cemiyeti'ne 435 atasözü, Karacaoğlan'dan 7 şiir, 4 hikâye, 7 Türkü göndermiştir.⁴⁹

Antalya Halkevi 1935 yılında kutlanan Türk Dil Bayramı'nı da gereği gibi kutlamış ve bu kutlama programında lise öğretmeni Reşat Bey'in dil üzerine verdiği konferansa 450 civarında dinleyici katılmıştır.⁵⁰

Antalya Halkevi'nin 26 Eylül 1935'te kutlamış olduğu Dil Bayramı Programı'na bakacak olursak;

- 1- Erkinlik Marşı,
- 2- Dil Kurultayı Marşı,
- 3- Özdil hakkında konferans (Lise Öğretmeni Reşat Bey tarafından),
- 4- Konser,
- 5- Fazıl Ahmed'in Dil Yolunda Şiiri,
- 6- Konser,
- 7- Fazıl Ahmed'in Soyumuz ve Dilimiz şiiri,
- 8- Konser,
- 9- Onuncu Yıl Marşı⁵¹ şeklinde zengin bir içeriğe sahip bir program olmuştur.

⁴⁴ *Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hülasaları, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1934, s. 5.*

⁴⁵ *Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hülasaları, s. 11.*

⁴⁶ *Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hülasası, Ülkü'nün Küçük Kitapları: 5, Ulus Basımevi, 1935, s. 12.*

⁴⁷ *Türk Akdeniz, S. 11-12, 1938, s. 28.*

⁴⁸ *BCA, 490.01/981.804.1; Antalya Gazetesi, 27 Şubat 1934, s. 3.; Halkevlerinin 1935 senesi Faaliyet Raporları Hülasası, s. 14.*

⁴⁹ *BCA, 490.01..14.73.8.*

⁵⁰ *BCA, 490.01/981.804.1.*

Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi, dil konusunda yaptığı önemli çalışmalar yanında Türk Dil Kurultaylarını da günün anlam ve önemine uygun şekilde kutlamıştır. Örneğin Dil Kurultayı'nın yıl dönümünde şehir bayraklarla donatılmış ve bu önemli gün vatandaşlarında katılımıyla Antalya'da büyük bir coşkuyla kutlanmıştır. Bu kutlamalar nedeniyle İstanbul ve Ankara radyo istasyonlarından Dil Bayramı ve Türkçe'nin zenginliği hakkındaki konuşmalar Halkevi salonu, şehirde bulunan bütün radyo istasyonları ve gazino radyolarından dinlenmiştir. Yine bu kutlamalarda ayrıca Halkevi bandosu saat 17'de Tophane Parkında saat 18'de de halkevi önünde milli havalardan oluşan bir konser vermiştir.⁵²

Açıldıkları yerlerde Türk Dil Kurumu'nun tabii bir üyesi gibi görev yapan, Türkçenin gelişmesinde, ülkede yayılıp sevilmesinde, yazı dilinde kullanılan yabancı kelimelerin yerine öz Türkçe kelime ve deyimlerin bulunarak kullanılmasında, halk arasında benimsenip kullanılmasında çalışan⁵³ Halkevlerinin bu konudaki amacı Türkçenin gelişmesine çalışmaktır. Bu amaç için iki yol izlenmiştir. Bu yollardan ilki araştırma ve incelemedir. Bu yöntemde eski Türkçe eserlerdeki öz Türkçe sözleri derlemek, halk dilinde yaşayıp, yazı diline henüz geçmemiş Türkçe sözleri, tabirleri ve halk bilgisi ürünlerini toplamak, eski Türkçe'nin ve bugünkü halk arasında kullanılan Türkçe'nin dil bilgisi ve şive özelliklerini araştırmaktır. İkinci yöntem ise yöntem ileri sürme'dir. Bu yöntemde bugünkü yazı dilinde kullanılan yabancı kökenli sözcüklerin yerine Türkçe sözcükler bularak bunları yayınlamak, dil ile ilgili yol gösterici yazılar yazmak ve öz Türkçe sevgisini yaymak olmuştur.⁵⁴

5.Halk Gezileri

Halkevi Yönetim Kurulu kararıyla Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi 10 Kasım 1935'te faaliyetlerini "Halk Gezileri" adı altında köy ve kasabalara taşıma kararı almıştır. Antalya Halkevi bu gezilerinde numune köylerden başlayarak vatandaşlarla ilişki kurmak, vatandaşların öz dilini, musikisini ve kültürünü kendi çevrelerinde ve kendi doğal şartlarında inceleyip araştırmak, tarım ve sağlık konularında vatandaşlara gerekli bilgileri vermek, gerekli durumlarda vatandaşların tedavilerini yapmak, beden eğitimi ve sportif faaliyetlerin insanlar üzerindeki olumlu etkilerinden vatandaşlara bahsetmek gibi amaçlarla bu köy gezilerini düzenlemiştir.⁵⁵

⁵¹ BCA, 490.01/981.804.1.

⁵² "Halkevi Haberleri", *Türk Akdeniz*, S. 6, Antalya Basımevi, Birinci Kanun 1937, s. 37.

⁵³ *Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Örgütüne Genelgesi, İkinci kânun 1936'dan 30 Haziran 1936 tarihine kadar, Tamim No: 783, C. VIII. Ulus Basımevi, 1939, s. 87; CHP Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942*, s. 4.

⁵⁴ *Halkevleri 1932-1935...*, s. 17.

⁵⁵ Hüseyin Çimrin, *Bir Zamanlar Antalya, Tarih, Gözlem ve Anılar*, 3. Basım, C. I, İkinci Matbaa, Antalya, 2006, s. 362-363; "Antalya Halkevinin Hayırlı Bir Teşebbüsü", *Cumhuriyet*, 11 İkinci teşrin 1935, s. 3.

6. Milli Bayramların ve Önemli Günlerin Kutlanması

Milli bayramların, milli hadiselerin yıl dönümlerinin kutlanmasını esas görevlerinden sayan Antalya Halkevi yönetim kurulu, Halkevlerinin açılış yıl dönümü olan 19 Şubat'ı,⁵⁶

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramını,⁵⁷ Parti Büyük Kurultayı'nın toplanma tarihi olan 9 Mayıs'ı, Atatürk'ün Samsun'a çıkış tarihi olan 19 Mayıs'ı, Utku Bayramını, Dil Bayramı'nı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı layık oldukları şekilde kutlamış ayrıca, Mimar Sinan, Kubilay ve Namık Kemal'i anma günlerinde de bu önemli günlerin anlamına uygun anma toplantıları yapmıştır.⁵⁸

Antalya Halkevi Yönetim Kurulu, Atatürk'ün Antalya'ya geliş yıl dönümünü de unutmamış ve bu tarihi günün gereği gibi kutlanmasına öncülük etmiştir. Antalya Halkevinde ilk tören 1938'de yapılmıştır. Antalya Halkevinde yapılan ve büyük bir vatandaş topluluğunun katıldığı tören; İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başlamış ve ardından Piyade Alay Komutanı'nın Atatürk'ün Çanakkale ve Kurtuluş Savaşı'nda ki başarılarından bahsettiği konuşmasının ardından CHP Merkez İlçe Yönetim Kurulu Başkanı tarafından "Milli İnkılâbın Tecelli Etmesinde Atatürk'ün Rolü" isimli konuşmadan sonra törene son verilmiştir.⁵⁹

Halkevlerinin organize ettiği bu törenler ve milli bayramlar, halkın milli duygularını arttırıp pekiştirmek kadar fikri terbiye bakımından da faydalı olmuşlardır. Bu tören ve bayramlar sayesinde bütün ömründe kasabaya, şehre gitmemiş vatandaşlar bile bu tören ve bayramlarda şehir ve kasabalara gidip törenlere katılma heyecanını yaşamışlardır.⁶⁰

Sonuç

Halkevleri, Atatürk'ün talimatıyla Türk Milleti'nin eğitimi, modernleştirilmesi ve inkılapların benimsetilmesi gibi amaçlarla ilk olarak 19 Şubat 1932'de 14 il merkezinde açılmışlardır. 19 Şubat 1932'deki açılışa yetişmeyen ancak 24 Haziran 1932'de açılan 19 Halkevinden bir tanesi de Antalya Halkevi olmuştur.

Büyük bir coşkuyla açılan ve süratle şube teşkilatlarını kurup çalışmalarına başlayan Antalya Halkevi ve onun önemli bir şubesi olan Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi gerek Antalya'nın sosyo-kültürel gelişimi için gerekse Türkiye'nin sosyo-kültürel gelişimi için çok önemli çalışmalar yapmıştır.

Sonuç olarak 1932'de açılan 1951'de kapatılan 478 Halkevinden biri olan Antalya Halkevi ve onun önemli şubelerinden biri olan Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi sağlıktan, edebiyata, ziraattan, halk eğitimine kadar vermiş olduğu kon-

⁵⁶ *Türk Akdeniz*, C. II, S. 7, 1938, s. 35.

⁵⁷ "Halkevi Önünde" *Resmi Antalya Gazetesi*, 24 Nisan 1945, s. 1.

⁵⁸ BCA, 490.981.804.1.

⁵⁹ "Antalya'mızda Atatürk Günü", *Türk Akdeniz*, C. II, S. 8, Nisan 1938, s. 39.

⁶⁰ Nusret Kemâl, "Milli Bayramlar ve Halk Terbiyesi", *Ülkü*, C. II, S. 7, 1933, s. 250-251.

feranslara, milli bayram ve günlerin kutlanmasından Türk büyüklerinin anılmasına, Türkçenin gelişimi için yapmış olduğu çalışmalara kadar gerek Antalya gerekse Türkiye tarihinde yerini almış önemli bir kültür kurumu olmuştur.

Kaynakça

I. Arşivler

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

BCA, 490.01..14.73.8.

BCA, 490.01/981.804.1.

BCA, 490.981.804.1.

BCA, 490..1007.887.1.

BCA, 490.01..847.353.3.

II. Resmi Yayınlar

CHF Üçüncü Büyük Kongre Zabıtları, 10–18 Mayıs 1931, Devlet Matbaası, İstanbul, 1931.

CHF Halkevleri Talimatnamesi, Yeni Mersin Matbaası, Mersin, 19 Şubat 1933.

Halkevleri 1940 Çalışmaları, Ulus Matbaası, Ankara, (ty)

CHP Halkevleri ve Halkodaları 1943, Ankara, 1944.

C.H.Fırkası Antalya Halkevi Broşürü, Antalya Matbaası, 1933.

Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hülâsaları, Hâkimiyeti Millîye Matbaası, 1934.

Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hülâsası, Ülkü'nün Küçük Kitapları: 5, Ulus Basımevi, 1935.

Halkevlerinin 1935 senesi Faaliyet Raporları Hülâsası, Ülkünün Küçük Kitapları:7, Ulus Basımevi, 1936.

XV. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları, Ulus Basımevi, Ankara, 1947.

CHP XVI. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları, Ulus Basımevi, Ankara, 1948.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Örgütüne Genelgesi, İkinci kânun 1936'dan 30 Haziran 1936 tarihine kadar, Tamim No: 783, C. VIII. Ulus Basımevi, 1939.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin 1937 Yıldönümü Broşürü.

CHP Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942.

CHP Halkevleri ve Halkodaları 1944, Ankara, 1945.

CHP Halkevleri ve Halkodalarının 1940 yılı Çalışmaları, Ankara, 1941.

III. Süreli Yayınlar

*Cumhuriyet**Hâkimiyeti Milliye**Milliyet**Resmi Antalya Gazetesi**Türk Akdeniz**Ülkü*

IV. Kitaplar

ÇİMRİN, Hüseyin, *Bir Zamanlar Antalya, Tarih, Gözlem ve Anılar*, 3. Basım, C. I, İkinci Matbaa, Antalya, 2006.

KİLİ, Suna, *Türk Devrim Tarihi III*, Yeni Gün Haber Ajansı Basım ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2000.

V. Makaleler

BÖREKÇİ, Muhsine, “Atatürk-Dil ve Kültür”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 31, 2006. (15-21)

BULUT, Mesut, “Atatürk’ün Türkçeye Yönelik Özleştirme/Sadeleştirme Çalışmaları ve Bu Bağlamda Yaşanan Dil Tartışmaları Üzerine Bir Değerlendirme”, *Turkish Studies-International For The Languages and History of Turkish or Turkic*, Volume: 9/11, Fall 2014, Ankara. (131-147)

ÇELEBİ, Onur, “Üçüncü Türk Dil Kurultayının Anadolu’daki Yansımaları”, *Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.9, S.47, Aralık 2016. (48-53)

GÜLTEKİN, Cemal, “İnkılâp ve Cumhuriyetimiz Hakkında Bir Hitabe”, *Türk Akdeniz*, S. 16, Y. 3, 1939. (1)

GÜNDÜZ, Ömer, FIRAT, İsmail, “Dil Devriminin Gerçekleşmesine Türk Dil Kurumunun Rolü”, *Uluslar arası Sosyal Araştırma Dergisi*, C. 7, S. 34, Ekim 2014. (59-71)

Nusret Kemâl, “Milli Bayramlar ve Halk Terbiyesi”, *Ülkü*, C. II, S. 7, 1933. (245)

YAŞAR, Hakan, “Yurtdışında Bir Kültür Kurumu: Londra Halkevi”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, S. 45, Bahar 2010. (177-215)

YEN, Sami, “Muhtelif Milletlerde Ziraat ve Türkiye Ziraatına Hususi Bir Bakış”, *Türk Akdeniz*, S.16, Y. 3, 1939. (1-9)